

1. Grofvuil

De wind blaast in mijn gezicht. Bevroren takjes knisperen onder de wielen van mijn fiets. Ik zie de knokkels van mijn vingers rood worden. Dom dat ik mijn handschoenen vergeten ben. Het is misschien wel onder het vriespunt. Vlug trap ik door naar de rotonde. Naar Maartje, mijn beste vriendin. Vanaf de rotonde fietsen we altijd samen door naar school. Als ik bijna bij de rotonde ben, voel ik in mijn jaszak iets trillen. Ik weet meteen wie er op dit tijdstip een berichtje stuurt. Maartje natuurlijk. Als ik bij de rotonde ben, kijk ik snel of mijn gedachten kloppen. Ja hoor. *Ben onderweg.* Met een paar snelle fietsjes achter het korte berichtje. Met koude vingers druk ik op een opgestoken duim.

Over de rotonde rijdt een auto met aanhanger. De aanhanger ligt vol met oude fietsen, of wat ervan over is. Iets na de rotonde zie ik de auto met aanhanger afremmen en stoppen. De bestuurder stapt uit, pakt iets uit de berm en gooit het op zijn aanhangwagen. O ja, denk ik bij mezelf. Het grofvuil wordt opgehaald vandaag. Daar had mama het al over. En vanochtend heeft Stef al een kapotte tuinstoel bij de weg gezet. Maar

zou oude rommel langs de kant van de weg veel geld opleveren? Wie gaat er nou zo vroeg op pad om oud ijzer te verzamelen?

Tringggg!

'Fietsen Rosa, anders komen we te laat op school.' Met een rood hoofd vliegt Maartje de rotonde op.

Vlug ga ik achter haar aan. 'Rustig nou, wacht op mij.' Mijn woorden komen in warme wolkjes uit mijn mond. Ik fiets al naast Maartje.

'Moest je lang wachten?' vraagt ze.

'Nee hoor. Heb je al die troep gezien langs de weg? Het is grofvuildag. Ik zag al een man oud ijzer verzamelen. Wat zou hij daarmee doen?'

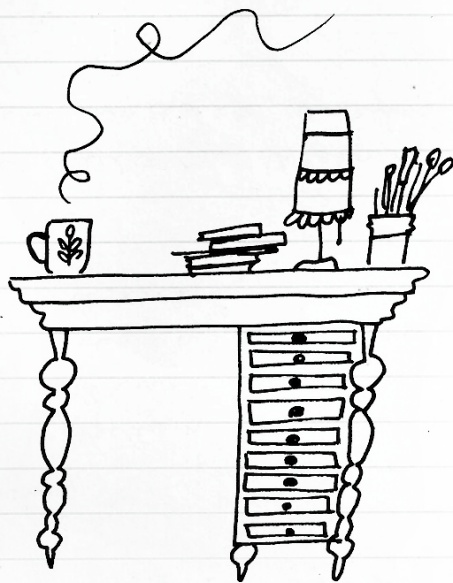
'Verkopen', denkt Maartje hardop. 'Maar veel zal het niet waard zijn. Hoewel ...' Ze

wijst naar een klein bruin bureautje dat naast de kant van de weg staat. Er zitten allemaal kleine laatjes in. 'Dat is best een leuk kastje daar.'

'Wat zou daar nou mee zijn?' vraag ik.

'Hoe bedoel je?'

'Nou, dat het zomaar wordt weggegooid. Het zal wel kapot zijn, anders breng je het toch naar de kringloop?'

In gedachten zie ik het bureautje al in volle glorie in mijn slaapkamer staan. Ik zou ieder laatje een ander knopje geven of een nummertje erop stempelen. Of misschien wel een ander kleurtje. En dan zou ik natuurlijk precies weten wat er in welk laatje zit.

Maartje haalt haar schouders op. 'Geen idee. Leuk kastje, maar mijn kamer staat al vol genoeg.'

'Nou, het zou misschien ook wel wat zijn voor op een basisschool. Een laatje voor de stiften, een voor de gummen en een voor de scharen.'

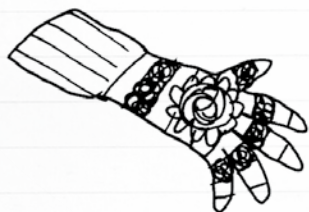
'Typisch iets voor jou, Rosa. Jij ziet zoets altijd helemaal voor je.'

'Maar ik heb wel gelijk', zeg ik triomfantelijk terug. Ik haal een keer diep adem en blaas een ademwolk de lucht in. Voor ons rijdt een groepje scholieren. Dat zie ik zo, want ze hebben een rugzak over hun schouder hangen of scheef op de bagagedrager gebonden.

'Inhalen?'

Maartje schudt haar hoofd. 'Nee joh, nu fietsen we lekker uit de koude wind. We komen vast wel op tijd.' Ik stop om beurtten een van mijn handen in een jaszak. Worden ze nog een klein beetje warm.

Ik kijk nog eens om me heen naar alle spullen die langs de weg liggen. Een paar planken. Kijk, dat snap ik wel. Daar heb je niks meer aan.

Een oude wc-pot. Dat snap ik ook. Je wilt graag een keer een nieuwe, lekker schoon. Maar zo'n leuk kastje? Wat zou er in al die laatjes hebben gezeten?

Mijn hoofd is druk aan het werk. Ik krijg het er warm van.

Ieieieieeeee!

Het geluid van een piepende fietsrem en direct daarna een hoop lawaai brengt me weer terug op de weg naar school. Met een slingerende beweging beland ik in de berm. Ik kan maar net de jongens ontwijken die plotseling op de rem traptten.

'Wat is er aan de hand?' Mijn stem klinkt boos. 'Waarom staan jullie ineens stil? Dit is een fietspad, hoor. En we moeten opschieten, de school begint zo!'

'Ja maar, moet je kijken. Dit is toch te gek?'

Maartje staat aan de andere kant van het fietspad. Ze schudt wild met haar hoofd. 'Nou komen we echt te laat!' Ik kijk naar de jongens die voor dit oponthoud hebben gezorgd. Waar kijken ze naar? Ha, opeens snap ik best waarom ze wilden stoppen. Een van de jongens zit op een hometrainer die een trapper mist. Met zijn benen maakt hij fietsbewegingen. Het ziet er heel grappig uit. Iedereen schiet in de lach.

Een andere jongen trekt een rollator het fietspad op.

'Gaaf. Gaan jullie maar vast naar school. Opa is wat later', zegt hij lachend. Ineens wordt mijn oog naar iets anders getrokken. Iets heel bijzonders! Ik zet snel mijn fiets op de standaard.

'Kom nou', zegt Maartje ongeduldig. 'We moeten gaan! De school begint echt!'

'We zijn er toch al bijna. Even kijken.'

In de verte klinkt een zoemend geluid.

'De bel', zegt Maartje ongeduldig. 'Volgens mij is dat de bel al.'

De jongens horen het ook. Ze duwen de hometrainer en de rollator weer in de berm en springen op hun fiets. Ik hoor het zoemende geluid van de bel wel. Maar toch ook weer niet. En ik hoor Maartjes stem ergens in de verte. Alsof ik met mijn oren onder water ben. Want er staat een naaimachine langs de kant van de weg. Een onderwetsse naaimachine. Zwart met gouden letters. Wat zou er gestaan hebben in dat krullerige handschrift? En

zou die naaimachine het nog doen?

'Ja jongelui, we zijn aan het opruimen.' Er komt een mevrouw naar het fietspad toe gelopen. Ze

heeft haar armen vol met bloempotten. 'Als jullie iets mee willen nemen, dan mag dat, hoor.'

Ik denk aan de man die het oude ijzer ophaalde. Hij had een aanhangwagen. En ik ben op de fiets. Deze naaimachine is natuurlijk heel zwaar. Hoe kan ik hem nou meenemen? Maar hij is vast veel geld waard ...

'Eh ... nou ... die naaimachine ... doet-ie het nog?'

De mevrouw lacht. 'Hij is van mijn moeder geweest. Maar mijn moeder is naar het verzorgingstehuis gegaan. Vandaar dat we alles opruimen. Ik heb geen idee, hoor, of-tie het nog doet. Wil je hem graag hebben?'

'Rosa, de school!'

Ik kijk Maartje aan. School? Ik heb nu iets heel anders aan mijn hoofd. 'Ga maar vast. Ik kom zo wel.'

Maartje schudt haar hoofd. 'Nee hoor. Samen uit, samen thuis. We zijn nu toch al te laat.'

Het fietspad is inderdaad helemaal stil en leeg.

Mijn hand glijdt over het koude metaal van de naaimachine. Mijn vinger volgt de sierlijke letter. Het lijkt wel een S. Ik denk weer aan de man die oud ijzer aan het verzamelen was. Het zou toch jammer zijn als zo'n mooie naaimachine op die kar terecht zou komen?

'Ik moet naar school. Maar kan ik hem na schooltijd ophalen?'

De mevrouw lacht. 'Ik bewaar hem voor je. Woon je dichtbij?'

'In de Lindelaan. Nummer 12.'

'O, maar dat is vlak bij het verzorgingstehuis. Ik ga daar straks naartoe. Weet je wat? Ik zet hem bij jullie voor de deur.'

Mijn hart maakt een vrolijke sprong. Dat is aardig en lief en ...

'Ga maar gauw naar school', zegt de mevrouw. 'Ik breng de naaimachine vandaag echt langs. Ik hoop dat het ding het nog doet en anders is het toch leuk geprobeerd.'

Nu stap ik snel op mijn fiets en samen met Maartje fiets ik naar school. 'Gaaf, hè? Ga je vanmiddag met mij mee naar huis? Kunnen we hem meteen proberen.'

'Misschien moeten we wel nablijven. We zijn zeker een kwartier te laat', moppert Maartje. Maar ze lacht er wel bij. 'Echt iets voor jou om oude troep mee te nemen naar huis.'

'We hebben wel een gratis naaimachine te pakken. En als hij kapot is, zet ik hem gewoon voor de sier neer. Ook leuk.'

Dan moet Maartje opeens heel hard lachen. 'Zullen we dan ook maar even kijken of het bruine ladekastje er nog ligt? Dan zetten we de naaimachine erop.'

Mijn ogen kijken recht in die van Maartje. Ze stralen. Zie je nou, dat is dus Maartje. Ze snapt mij helemaal. Maar ik schud mijn hoofd. 'Nee hoor, nu gaan we echt naar school.'

Het fietsenhok is overvol. Het schoolplein is stil en leeg.

'Wat vertellen we?' Maartje kijkt mij vragend aan.

'Waarom we te laat zijn, bedoel je? Nou gewoon, het was grofvuildag en er stonden te veel leuke dingen langs de weg.'

'Doe jij het woord maar. Ik zeg niets.'

'Goedemorgen, dames.'

We staan in de grote hal van de school. Voor het raam van de kamer van de conciërge. In zijn hand heeft hij een stapel briefjes. Als je te laat op school bent, moet je je eerst melden bij de conciërge en vertellen waarom je te laat bent. Dan krijg je een briefje mee en mag je naar de les. Maar als je drie keer te laat bent geweest, moet je nablijven.

'Eh, nou, het is grofvuildag vandaag.'

'Hebben jullie lekker zitten snuffelen tussen de spullen?' De conciërge lacht. Hij vindt het blijkbaar wel grappig. 'Vooruit. Allebei een briefje mee en een aantekening. In welke klas zitten jullie ook alweer? O ja, ik zie het al staan.' De conciërge tikt op een paar toetsen van zijn computer.

Stiekem moet ik lachen. Want op het raam hangen wat posters en brieven met informatie. Daardoor is het hoofd van de conciërge bijna niet te zien; alleen een klein stukje van zijn haar steekt erbovenuit. Dat is een grappig gezicht.

Een klein krantenknipsel is met een enkel plakbandje vastgemaakt aan de zijkant van het raam. Automatisch lees ik wat er staat.

'Fairtrademarkt op Koningsdag. De voorbereidingen voor

onder andere de feestelijke markt op Koningsdag zijn in volle gang. Dit jaar wil ons dorp extra aandacht vragen voor eerlijke producten.'

Maar dan klinkt de stem van de conciërge weer. 'Let wel goed op, hoor, want het is de tweede keer dat jullie te laat zijn.' Gespeeld boos steekt hij zijn vinger op. Het krantenknipsel wappert als een feestelijk vlaggetje aan het plakbandje.

Maartje en ik knikken. Vlug pakken we het briefje aan en rennen naar de bovenste verdieping van de school. Higgend staan we even later voor het lokaal. Ik trek de deur open.

'Goedemorgen, Rosa en Maartje.' De stem van mevrouw

Zwart klinkt streng. 'Hebben jullie een briefje?' Ze houdt haar hand op. 'We zijn de dag al begonnen. Ga maar snel zitten en zorg dat je je spullen voor je hebt.'

In mijn onderbuik voel ik een lachkriebel omhoogkomen. Nu moet ik niet naar Maartje kijken. Anders krijg ik de slappe lach. Daar ken ik mezelf goed genoeg voor. Ik adem een keer diep in en uit.

De klas is stil. Mevrouw Zwart is net begonnen met de uitleg van een nieuw hoofdstuk over geld lenen. Meestal zorgt ze dan voor een filmpje of verhaal over het onderwerp. Maar nu laat ze op het bord een foto zien van een eenvoudig winkeltje dat helemaal vol hangt met kleding. En tussen al die rekken met kleding staat een mevrouw. Voor haar voeten staan nog een paar grote manden die ook weer vol zitten met fleurige doeken en kledingstukken.

Ik krijg meteen een prettig gevoel bij deze foto. Die mevrouw is vast heel blij met haar winkel, denk ik bij mezelf.

'Deze mevrouw kreeg een microkrediet', vertelt mevrouw Zwart. 'Dat betekent dat je een beetje geld krijgt en met dat kleine bedrag probeer je meer geld te maken. Als dat lukt, kun je beter voor jezelf en je familie zorgen. Soms gaat het zo goed dat je ook andere mensen aan werk kunt helpen. Het is dus heel goed voor de economie. En wat ook belangrijk is', gaat mevrouw Zwart direct verder, 'mensen werken zelf voor hun levensonderhoud en dat is belangrijk voor hun eigenwaarde en zelfvertrouwen.'

In mijn hoofd maak ik de mooiste jurken en creaties met

de naaimachine. Microkrediet. Ik begrijp heel goed wat dat is dankzij de uitleg van mevrouw Zwart. En als die mevrouw op de foto zo'n volgepropte winkel heeft, dan heeft ze het vast goed gedaan.

Ineens flitst er iets door mijn hoofd. Alsof

mijn hersenen een laatje opentrekken. Op mijn netvlies zie ik het kleine kran-

tenartikeltje voor me dat met het

plakbandje achter het raam van de

conciërge was geplakt. Het ging over

een feestelijke markt op Koningsdag.

Ik tuur naar het plafond om me zo

goed mogelijk te concentreren. Het was

iets anders dan anders. Ineens schieten de woorden me te binnen. Eerlijke producten. Dat stond er in het bericht. Dat was het!

Het is nu januari en Koningsdag is pas in april. Dat duurt nog maanden.

'Heeft iemand nog vragen?' Mevrouw Zwart kijkt de klas vragend rond.

Ik steek mijn vinger op. 'Zo'n microkrediet, is dat iets wat ze alleen in arme landen doen?'

Mevrouw Zwart vindt het vast een goede vraag. Ze gaat boven op haar bureau zitten en kijkt de klas weer rond. 'In Nederland heb je ook zoiets', vertelt ze. 'Alleen heet het dan microfinanciering. Je leent geld en daarmee kun je een bedrijf starten. Als je bedrijf goed loopt, kun je het

geld weer terugbetalen. Microfinanciering komt voor in bijvoorbeeld Europa. Het gaat vaak om veel geleend geld. Het microkrediet is bedacht voor mensen in arme landen. De leningen zijn veel kleiner. Het belangrijkste doel is namelijk dat mensen hun eigen eten, drinken en onderdak kunnen betalen, meer niet!

Ik knik. Dat snap ik. In ons rijke land willen mensen steeds meer geld verdienen. Daarom hebben ze veel geld nodig om een bedrijf te starten. Maar dan kunnen ze ook

veel luxe producten kopen, bijvoorbeeld een nieuwe telefoon. Ik denk aan die van mijzelf. Voor mij is mijn telefoon ook een soort eerste levensbehoefte. Onmisbaar. Maar dan schud ik mijn hoofd. Nee, dat is onzin. Mevrouw Zwart heeft gelijk. Eten, drinken en onderdak. Dat is pas echt belangrijk.

onmisbaar!

Als de bel aangeeft dat de les is afgelopen, werken mijn hersenen nog steeds op volle toeren. In gedachten ben ik die mevrouw van de foto. In mijn winkel verkoop ik zelfgemaakte kleding.

'Wat loop je toch te dromen.' Maartje trekt aan mijn arm. We hebben Engels en dat lokaal is helemaal beneden. Ineens begin ik harder te lopen en ik trek een verbaasde Maartje achter me aan.